

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egylet” hivatalos közlönye.

Előfizetési árak:

Egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fil. — Tanítóknak egész évre 6 korona.

Felelős szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számíttatnak. Nyilttér sora 50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6-8 oldalon vasárnap.
A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

A székely középirtok.

Székelyudvarhely, jan. 11.

Minden nemzet értelmes középosztályában él. Ez az osztály tulnyomó része nálunk birtokosokból és velük vérségi meg értelmi közösségben lévő nembirtokosokból áll. Ha ez az osztály sorvad, az a nemzet sorvadása. Ha a só elvesziti a só ízét, mivel szóhatjuk meg — kérdezi az Irás. Ha a középosztályban meggyöngül a lélek, miből tartsa fönn magát a nemzeti lélek, — kérheti a modern Magyarország minden gondolkodó politikusa.

Sajnos, az ország sorsát igazítók soká nem tették föl ezt a kérdést. Tisza Kálmán politikai látóköre nem ért föl hozzá, miniszterei és tanácsadói között pedig senki sem akadt, a ki a kellő súlylyal föl tudta volna világosítani. A kilenczvenes évek derekán a kormányzási rendszer odáig vitte a dolgott, hogy a gazdaközönység bátrabb és független állapotú vezérei nyílt háboruba keveredtek a kormánylyal és többségével. De a diadalban a gazdák között kevesen bíztak s a legtöbben fátumul fogadták el, a mit a divatban lévő kalmár-politika szócsövei kiabáltak feléjük, hogy: a pusztulásnak vannak szánva.

Darányi jó magyar érzéssel és politikai előrelátással mindenekelett békét csinált. A gazdáknak ismét felkeltötte a dolgukban való bizalmat s a kormányhatalmat ellenség helyett szövetséges barátul vitte soraik közé. Kijelentette, hogy velük és érettük akar dolgozni; sürü érint-

kezésbe lépett a gazdákkal. Így éledt föl megint önbizalmuk, így lelték meg a lelküket. Mert a politikai elnyomásnak abban a korszakában, a mikor a kormányzó többség még a magántársaságbeli viselkedésnek is zsarnoki korlátokat szabott, a kormány egyetértésének kijelentése a gazdák törekvéseinek fölszabadulását és érvényesülésüknek reményét jelentette.

Abból, hogy a birtokos középosztály viszsza kapta a lelkét, sok minden nagy dolog származott. Így a szabadelvű párt irányzatának, a mely pusztulni hagyta a birtokosokat és a hajótörötteket hivattal kívánta s iparkodott ellátni, hátraszorulása, a Széll-kormány alakulásának lehetősége. Azután a nagy nemzeti küzdelem. A szabadelvű párt létalapjának teljes megsemmisítése és az új korszak megalakulása. Vajjon elkövetkezettek volna-e ezek a dolgok, ha a birtokos középosztály a Tisza-rendszer elnyomó békái alatt maradt volna? Honnan vette volna a nemzeti szellem éltető erejét, ha a középosztály nem fordult volna vissza az erkölcsi és anyagi züllés lejtőjén, a melyen a Tisza-korszakban olyan kárhozatos gyorsasággal csuszott alá?

Ma is úgy áll a dolog, hogy a birtokos középosztály a maga erejétől várhat legtöbbet. Az ő lelkének erősségétől függ az, hogy mennyire erősödhetik a teste. Ez egészen természetes. A kormány csak azt teheti, a mire az ország képesíti. Semmi jót sem tehet a kormány a miből a középirtokosoknak, más szóval az országnak valami haszna ne lenne.

Csak hogy ez nem azt jelenti, hogy a kor-

mány és a törvényhozás ne orvosolja azokat a konkrét bajokat, a melyek a birtokos középosztályt nyomják s a melyek lehetetlenné teszik, hogy a középosztálylyal vérbeli vagy érzelmi közösségben lévő polgárok még erős munka árán sem foglalhassanak helyet a birtokos középosztály soraiban. Az egyetemes haladás nem jelenti föltétlenül a középosztálynak minden irányú haladását is. A Tisza-korszaknak éppen ez volt a bűne, hogy az egyetemes haladás szembevető jelei mellett nem látta meg a birtokos középosztály egyes tágjainak sorvadást. És a mennyiben meglátta, a haladás természetes kisérőjéül minősítette. Az új korszak kormánya ilyen álláspontra nem állhat. Örülünk, hogy Darányi megfogadta, hogy a középirtok ügyét teljes erejével fölkarolja. A most mutatkozó konkrét baj: a hitel és az értékesítés szervezetlensége és a munkás kérdés. Az új korszak kormánya mindent előkészít, hogy e három nagy kérdés, a melynek rendezésétől a birtokos középosztály munkájának kiadóbb eredménye függ, megoldható legyen.

Sok a hős ebben az osztályban, a ki az apáitól átvett terhekkel herkulési módon küzd. És sok benne a reális, modern ember, a ki munkásan, értelemmel, tudással és józan számitással él. Ugy látjuk, hogy azok a birtokok, a melyek megmaradtak történelmi birtokosaik kezén, a melyeket újabb szerzés bizott nemzeti hagyományokban nevelt kezekre, nem cserélnek gazdát. A magyar birtokos közép osztály megállott a sülyedés lejtőjén. Sok tagjában, a kik

A kisiparos munkája a nemzeti életben.

— Irta: *Spaller József.* —

Csak egy futó pillantást vessünk mai társadalmi életünkre s minden vonalon töprenkedést, elégedetlenséget, elkeseredést látunk. A műveltség vagy arányú elterjedésével bizonyos igények, vágyak támadtak az emberi lelkekben. Ezek kielégítésre törnek. Egyiknek telhetetlen erszénye, emberhez nem illő önzése, a másiknak kiveszi szájából a betevő falatot. Míg azok zsirba fulladnak: ezek a mindennapi kenyérért imádkoznak.

Nos, melyik a társadalomnak az az eleme, a melyik a legelkeseredtebb harczot vívja a megélhetésért. Bizonyára az a nép, a melyet kisiparoságnak nevezünk. E nép küzd legtöbbet, mely pedig a legbecsületesebb. mert legmunkásabb tagja a társadalomnak.

E munkás népért, melyet most a nagyipari vállalatok tőkéje, tömegtermelése, majd a lelketlen uzsorások telhetetlen erszénye a tönk szélére juttatott, kötelességünk segítségére sietnünk. Vissza kell rántanunk az örvény szélétől. Hiszen a fenyegető veszély nemcsak magának az iparosnak pusztulását jelenti, de eltemetné ártatlan családját is, ezzel a hazának sok szép reményét, mely pedig szülőitől öröklött mélységű hazaszeretetével, szülőitől öröklött munkaszeretetével, mily örömmel segített volna a független, a szabad Magyarország kiépítésén, mely pedig mindnyájunknak legszentebb vágya és óhajta.

Mondom: Isten, haza és emberbaráti kötelességet teljesít az, a ki e nép sorsával törődik, azzal azonosítja magát. E nép szeretetünk melegével önbizalmat nyer; bátorságot a további küzdelemhez. Erőt merit, hogy magyar férfihoz illő kitartással, perczre sem csüggedő lélekkel keresse azt a fegyvert, melylyel az élet nehéz harcát megvívhatja. Mert mindig igaz marad az, hogy csaholó eb a sors, ha félisz tőle harap, azért hát szállj szembe vele s ne hagy magad!

Különösen a társadalomnak ugynevezett uriosztálya az, a melynél a kisiparossal szemben igen sok van a rováson. Vagy mondok úgy, hogy erkölcsi számlájának „tartozik” rovata nagyon meg van terhelve. Megmondom miért? Mert még maig is lenézésel, kicsinyléssel, bizonyos előítélettel viseltetik az iparos pálya, következésképpen annak munkásai iránt. Az ilyen előítéletek, lenézés, kicsinylés tüzzel-vassal ki kellene pusztítani az emberek lelkéből. Ugy kellene már a gyermek és ifjú korban alakítani a gyermeknek, az ifjunak szívét és lelkét, hogy az a munkás emberben az élet legnagyobb áldását lássa; a ki éjet nappá tesz egy darabka kenyérért, a kinek keze palotákat emel, hogy ott másoknak fényt, kényelmet: az élet ezer meg ezer örömeit megteremtse.

S nemzeti szempontból indulva ki, való igaz az, hogy nemzetünk gazdasági és kulturális haladásának mai alapjait nem a keztyűs, hanem azok a munkától feltöredezett kezek rakták le, a melyektől annyira fél a „nagy” és „kis ur” egyaránt, fél még akkor is — szégyenére modern nevelési rendszerünknek, midőn a munkás kézben édes atyát avagy testvérét kellene tisztelnie, becsülnie. De menjünk tovább s kérdjük meg azt is, hogy az a durva, feltöredezett kéz, a munka közben csepegő verejték nem a legszebb vonása-e a tiszta erkölcsös életnek? Bizonyos az, hogy e kezek hordták össze azokat a köveket, a melyeken az ezeréves Magyarország felépült. E kezeknek a nyomán mindenütt áldás fakadt. A munkátlankok méltelyezik meg a köz-erkölcsöket, ezekből kerülnek ki a kalandorok, a panamak hírhedt alakjai.

A munka mai és következő századaiban Isten is úgy akarja, hogy az életnek illő tartalmát, az életnek méltóságát ne arany, ne a születés, ne a duzzadt erszény, hanem a hűségesen végzett, becsületes munka adja meg.

Van még a magyar társadalomnak egy igen nagy bűne s ez az, hogy most a 12-ik órában sem pártolja kellőképen a magyar ipart, holott, ha támogatná azt, igen sok kisiparosnak nyújthatna meg-

élhetést. Igazán a magyar a magyarnak legnagyobb ellensége. Nem kell a magyarnak a magyar kéz csinálta munka. Idegen, külföldi kell neki. Az osztály sógort csak úgy divatból szidja, különben pedig portékájáért, „Linzerzeug“-jáért odaadná még a lelke üdvösségét is. S most kizárólag nemzeti szempontból véve a dolgot, nem hazafiatalanság-e a hogy mi azoknak dobjuk oda pénzünket, a kik, mint az legközelebbi nemzeti küzdelmeinkben is vérző szívvel tapasztaltuk, egy kanál vízbe is belefojtának, ha ugyan lehetne. Bizony én oda nem adnám e falcs sógornak még egy krajczáromat sem. Nem hiszelném a mi zsirunkon már is alaposan kihízott poczakját. Ezt világért sem tenném, nemcsak azért, mert limlom cikkeivel már nem egyszer csapott be, hanem azért sem, mert úgy sutyomban olyan materiát is importált be szegény hazánkba, a milyent a magyar még nem ismert. Neve: nemzetközi szocializmus, melynek se Istene, se hazája. Ez tiszta dinamit t. Uraim! melynek gyászos szereplését láttuk a darabont-kormány alatt s mely ha talajra találna hazánkban, felgyújtaná a családi életünket, romba döntené az Isten házát, lángba borítaná a hazát, melyeknek mindenikéhez pedig mi annyi szeretettel ragaszkodunk.

Az igaz szívű, nemzete sorsával törődő magyar ember, a magyar kéz csinálta cipőt, a magyar kéz varrta kabátot, a magyar kéz formálta kalapot szívesen viseli még esetleges hiányai mellett is. A hiányokat, ha ugyan volnának, pótolja ki magyar lelkünk s az a nemes gondolat, hogy magyar pénzen magyar embert segítettünk.

S hát te szép tulipán, nemzeti törekvéseinknek drága szimbóluma, mit miveltél? Nekem ugytetszik, hogy nem érzed jól magadat a magyar szíveken! Hulló szirmaidban mintha nemzetünk azt a szalmatűz-féle lángját látnám, mely egy-kettőre egekre tör, hogy aztán se hirt, se hamva ne legyen. Ünnepet ünnep után rendezünk a tulipán jegyében, mert az ünneplés vérünkben van; most az önző vámtérlet, majd a nemzeti hadsereg eszméi lekecsentek. Igen sok az ideálunk. Vennők talán rendre a dolgot, mert aki igen sokat markol, keveset fog. Csak látnók

ujabban jutottak soraiba, értékes fegyvertársakat is nyert. A mit ez az osztály most a maga javára kivív, hasznát is fogja venni. A mit a kormány ez osztály érdekében az ország pénzből áldoz, gyümölcsöző befektetés leendő. A közép-osztály bajának reális orvoslása elég későn jön, de nem végképp elkészen.

A birtokos középosztálynak a jövőhöz kötött várakozását az előrebocsátottakból nem nehéz megállapítani. A kormány használja föl az ország hatalmát arra, hogy a közép-birtokot nyomó adósságok terhe csökkentessék, hogy a közép-birtokos úgy juthasson üzleti hitelhez, mint az iparos vagy kereskedő, hogy az értékesítés legjobb utjai meg legyenek előtte nyitva. Arra is, hogy az örököségi osztály ne vigye a birtokot szükségszerű eladósodásba. Adja meg neki az állami üzemekből azt a hasznat, a mely természetesen az osztály munkakörét illeti: a szeszgyártás és a dohánytermelés hasznát. De e mellett csak folytassa azt a politikát, a mely középosztályunk lelkét erősíti, önbizalmát fokozza s ekként tetterejét acélozza. Ezzel gyarapodik igazán az értelmes birtokosság saját és nemzetföntartó ereje. Ez teszi az állami támogatást gyámolító szubvenczió helyett gyümölcsöző tőkévé. Mi, Magyarország, sem gazdag, sem elégedett középosztálynak nem vesszük hasznát, hanem igenis olyannak, a melyben tetterős lélek van s a mely a jóllétet a saját erejének köszöni. Ez köti a középosztályt a haza földjéhez, ez adja meg neki azt az erőt, a melynek kifejtésére nem rég olyan nagy szükségünk volt s a jövőben talán még nagyobb szükségünk lesz.

A birtokos középosztály és különösen a székelyföldi birtokosság nagyon aktuális és nagyon nehéz probléma előtt áll. A munkások kivándorlása és az Alföldre való hivatalos elszállítása, amint azt *Ugron* Zoltán az e héten tartott közigazgatási bizottságban igen helyesen hangsúlyozta, elviselhetetlen teherként nehezedik

birtokos középosztályunkra. Ehhez járul még az, hogy a munkásokat fölkavart idegen befolyásokkal kell megküzdenie. E küzdelemben anyagi és lelki ereje kemény próbára kerül. Már is láthatja, hogy az államhatalomtól e küzdelemben aránylag keveset várhat, tudniillik az izgatók megfékezését. Mert ami a munkások hivatalos kiszállítását illeti megnyugtató *Ugron* Ákos főispánnak az imént említett felszólalásra tett azon kijelentése, hogy ennek megszüntetése Darányi miniszternek is gondoskodás tárgyát képezi. A másik nagyobb dolog, a munkások megnyerése, lelkük lecsillapítása, a fönnálló jogrendhez való csatolása azonban már csak is a birtokos középosztály dolga lehet. Olyan dolga, a mit csak ő végezhet el s a melynek sikeres elvégzése nélkül sem közép-birtoknak, sem más birtoknak nem biztos a dolga. A gazdákat a munkáskérdés most szervezkedésre szolitotta s örülünk, hogy a szervezkedés folyik. Mert azt látjuk belőle, hogy a lélek, az alkotó tetterő gyarapodik birtokos középosztályunkban. Már pedig ettől a gyarapodástól függ sorsa annak az osztálynak, a melyet az országhoz természetes és elszakíthatatlan kötelékek csatolnak.

Adjunk hálát a Gondviselésnek, hogy egy rövid évtized alatt nagyot fordultak az állapotok. Nemrégiben a végső kétségbeesés hangjait kellett visszhangoznunk, ha a közép birtokososztályról szólottunk. Ma a jogosult és biztató reménység hangján beszélhetünk róla. „A mult csak példa legyen most”. De intő és oktató példa kormányra, országgyűlésre és az érdekelt társadalmi osztályra egyaránt.

BELFÖLD.

Gyarmathy Dezső beszámolója. Folyó hó 6-án tartotta beszámolóját Székelykeresztúron *Gyarmathy* Dezső dr. a kerület orsz. képviselője. A beszámolóra a kerület választópolgárai közül sokan gyűltek össze, akik érdeklődéssel hallgatták a népszerű képviselő fejtegetéseit. Gyarmathy szerint szük-

már egyszer a magyar ipar védelmét minden családi tüzhelyen; csak verne már egyszer gyökeret lelkünkben az a gondolat, hogy az ipar vezet be minket a teljesen művelt és független nemzetek sorába: akkor valóra válnának azok az eszmék, melyekért annyi pénzt, vért és időt pazaroltunk el.

Egyesek, társadalom s maga a kormány is álljon az iparos mellé. Közgazdasági életünk e legfőbb szerét buzdítsa, lelkesítse. Adjunk alkalmat mindenütt, hogy a kisiparos ipar-muzeumoknak vidéki városokban való felállításával az ipar terén nap-nap után beálló változástól; a technika vívmányairól. Kereskedelmi kormányunknak Kossuth Ferencnek programjában van az ipar nagy arányu fejlesztése; a kisiparos támogatását legfőbb kötelességének tartja. Adjon is e nehéz időkben kamat-mentes pénzt, céliravezető, a kez munkáját megkönnyítő gépeket, szerzőségeket a népeknek. Az áldozat, a mit e népért hoz a kormány, dusan kamatoz. Hogy ugymondjam, ismét lábra áll az iparos, ismét képessé leendő a közterhek viselésére s ama missziójának teljesítésére, a melyet hivatásul a nemzeti életben kijelöl. Hiszem, hogy most már igazán nemzeti kormányunk azt sem fogja többé tétlenül nézni, hogy százezrek számra vándoroljon népünk idegen országokba. Munkát, illő keresetet ad a népeknek. S hát már csakugyan oda jutottunk, hogy itt, 100.000 számra kell faragni a koldusbotot; e hazában, a melyről a költő azt mondja: Ha a föld Isten kalapja, ugy hazánk bokréta rajta. E hazában, melynek erdői, mezői, hegyei, völgyei, folyói, folyamai: annyi kincset rejtenek magukban, a hol még annyi a parlagon heverő föld, annyi a föld mélyében fekvő, kiaknázatlanul heverő óserő, a hol legtöbb aranyat aknáznak egész Európában.

Mint azt nem egyszer hangsúlyoztuk, a haladó korral az iparosnak is lépést kell tartania. Ha százszor mondtuk, most a százegyedíkszer is elmondjuk, hogy a rajz, a technológiának ismerete, ár-számítás, kalkuláció, nem különben a számítás, egy kis üzleti-levelezés s tetejébe egy egészen egyszerű ipar-könyvvitel: oly kívánalmak, melyek elől a mai idők iparos ember ki nem térhet. Bekötött szemmel buvósdi e küzdelmes élettel szemben nem játszhatunk. A rajz nemcsak építő eszköze az ipari munkának, hanem mestere az anyag takarékos felhasználásának is. Ebből és a szakképzettségéből táplálkozik az iparos lelke, hogy a durva anyag kezei között művészi szépséggé alakuljon. Azért a kétszerkettő = négy igazságával kimondhatjuk azt, hogy a mily mértékben válik a kisiparos kezében a feldolgozandó anyag műipari terméké, oly mértékben

válk a kisiparos munkája nemcsak az ő anyagi jólétének, egyben a nemzet vagyoni és kulturális haladásának forrásává is. A gyári férczelményhez a momentán fölmerülő szükséglet, vagy a kevesebb igénnyel bíró s olcsóságot kereső ember fordul. A tartósságot, az izlés, a szép érzék kielégítését ezen túl hovatovább nagy mértékben a kisiparosnál keresi meg a közönség.

Nem is szólva bővebben a szövetkezetekről, melyekben szakszerű vezetés mellett nagy erejét látom a kisiparos boldogulásának, azt sem fejtegetve, hogy a köz- és értékesítő raktárak a megszorult iparosnak mily hasznára voltak: megmentették az adósságcsinálástól, meg árucikkeinek potom áron való eladásától, meg a vásároktól, melyeken sokszor még a fuvarbér is alig térült vissza, ezzel be is fejezhetném előadásomat. Ha azonban b. türelmük meg ki nem fogyott, beszéljünk még valamit az ipartörvény revíziójáról. Fontosnak tartom ezt különösen az inas-kérdés szempontjából.

Az ipartörvény 60. §-a azt mondja: Gyermek, kik életük 12-ik évét még be nem töltötték, tanonczul fel nem vehetők. Kivételnek csak az iparhatóság engedelmével lehet helye, mely esetben köteles az iparos tanonczát 12 éves koráig a népiskolába járattani.

T. Uram! Ha az inas-iskolák száználmas alakjait, azoknak a Liliputiakhoz hasonló seregét látjuk, igaz az, hogy igen sokan nem bírnak azzal az erős testszervezettel, azzal az izomerővel, melyet igen sok iparág tőlük megkövetel. Ép testben, ép lélek. Am a testileg még fejletlen inastól a reá bízott munka elvonja tőle azt az erőt, mely csont- és izomrendszernek kifejlődéséhez szükséges lett volna. Így áll elő egy satuya, már gyermekkorában meggyöngyözött generáció, mely mert testileg gyenge, fejletlen: lélekben sem fog soha a magyar ipar dicsőségére válni.

Kivánatos volna az iparosság jól felfogott érdeke szempontjából jelzett §-ust oda módosítani, hogy 12 életévük beöltése után is csak oly ifjak léphessenek egyik vagy másik iparágra, kik elég fejlettek az illető iparágnál megkívántató munkák elvégzésére, mely orvosi bizonyítvánnyal volna igazolandó!

Továbbá a haladó kor, a szakképzettség, melyet a modern iparostól az élet oly kérlelhetetlen szigorral követel meg, mint az ipari szakiskolákban, ugy a mestereknél elhelyezett tanonczoktól is a 6 elemi, vagy 2 középiskolai osztály elvégzését kellene megkövetelni. Mert az csak egy modern államban

ség volt a koalícióra addig, amíg arról kellett Bécset meggyőzni, hogy az ország alkotmányának megvédésében egyek vagyunk. De kétséges, hogy a koalíció radikális elemei a konzervatívokkal nem jönnek-e összeütközésbe. Ezért szükségesnek tartja, hogy a koalíciós pártok különváljanak és egyik része mint kormánypárt, másik része mint egészséges ellenzék szolgálja a magyarság ügyét. A nemzeti kérdésnek első sorbani aktualitását hangoztatta Gyarmathy és végül sürgette Erdély magyarosítását és a kivándorlás bajok megszüntetését. A beszámoló-ról meleghangú táviratban keresték fel *Kossuth* Ferenczet, a függetlenségi párt elnökét.

Politikai jegyzetek.

Székelyudvarhely, jan. 11.

Volt idő, mikor egész Magyarországon tisztában volt azzal mindenki, hogy Magyarország hátramaradottságának oka nem a magyar faj inferioritása, hanem gazdasági és kulturális helyzete. Ezt a fiatalok kezdték hirdetni. Volt idő — nem is régen — mikor a nemzet vezérei abban a hitben éltek, hogy elmaradottságuk a Nyugattól a magyar faj kisebb képességében keresendő.

Ezt a tévhitet, ezt a hazug tant azután azok a fiatal tudósok tépték össze, a kik betudták bizonyítani, hogy ez a teoria ferde alapon nyugszik, kik azután a fejlődés érdekében hirdették és hirdetik, hogy a baj nem a faji tulajdonságokban, hanem az elavult intézményekhez csökönös ragaszkodásban van.

S még mindig akadnak olyanok, kik a másik balga rendszernek hivei. A kiknek írásait, ha olvassuk, egyebet sem látunk, mint hogy főzi le a magyar parasztasszony a tanult orvost, a másikban pedig a furfangos székely pirit rá az okleveles mérnökre tudatlansága miatt.

Igy ezután a legtöbb olvasóban az a hit támad, hogy a magyarnak nem kell tanulni semmit, a magyar józan eszével mindent „kitalál”, minek öt holmi tudománnyal butítani. És aki azt írja, hogy mindez hazug, az természetesen lekecsinyeli a magyar faj ősi erényeit. Az hazá-áruló. Az igazi hazafiság legalább azt követeli, hogy a Bécsi-utczából Washington-utca legyen.

tovább nem tűrhető meg, hogy az iparos tanoncz-iskolákban még mindig előkészítő osztályokról kelljen gondoskodni az irni és olvasni nem tudók részére. Ilyenmü törvényes intézkedés által, valamint azzal, hogy az ifju csakis a tanoncz-iskola egyes osztályai-ból felmutatott s legalább is elégséges osztályzata alapján szabaditható fel, igen sok sallangtól, hiányos képzettségű ifjutól mentenék meg az iparos pályát, mely ismét az iparos társadalom tekintélyének, erkölcsi fajsúlyának emelésére szolgálna. Az iparos pályákra ész, teremő erő kell. Más pályán talán gépies munkával megélhet. Ezen a pályán nincs boldogulása. Bátran kimondhatjuk azt, hogy az életben igen sok, jól jövedelmező álláshoz nem kell annyi ész, amennyi teremő erő, mint a szó nemesebb értelmében vett iparos pályához.

Az inasoknak mesterségükben való jártasságuk bebizonyítására továbbá megkövetelném a remek-készítést. Ez már az ipari szakiskolákban rendeltet alapszik. Ez visszatérés ugyan a régi czéhrend-szerhez, mely minden árnyoldala mellett is: vagyont és tekintélyt tudott biztosítani az iparoságuk. Egy szakbizottság az évenként fölszabaduló inasok szak-képzettségéről adna számot, a közismereti tantárgyakban tanusított előhaladásukról. Hadd hulljon a férgesse s adjon helyet a törekvő, becsületesen dolgozó iparosnak.

Az inasok vallásos nevelése és hitoktatása is oly fontos kérdés, melylyel a gyakorlati élet szempontjából foglalkoznunk kell.

Az ipartörvény 83. §-ának rendelkezése szerint: a mennyiben a hitfelekezetek a vallásoktatásról gondoskodnának, arra a kijelölt óraszám-ból hetenkint 1 óra fordítandó. De hátha nem gondoskodnának, a mint arra tudok esetet.

T. Uram! A hitre ép oly szüksége van az embernek, mint a tikkadó virágszálnak a harmat-cseppre, vagy mint a nyíló rózsának a nap melegére.

Hit nélkül az ifju lelke egy romladozó sarka az élet zivatáros tengerén; addig hanyódik ide is, oda is, míg végre a hullámok martalékává lessz. A vallásos léleknek biztos a sarkája: mert Isten a kormányosa. A mely lélekben Isten a kormányos: az az ifju az élet zivatáros tengerén, bár ütődjek ezer szirtbe, ezer veszélybe, győzelmesen kerül ki a küzdelemből. Isten az ő szakasztott lelkének mását el nem hagyja. A legnagyobb földi jó amit ifjainknak adhatunk, a vallásos nevelés, a hit. Ez az én nézetem!

S mindegyik után mi a következmény: hogy Magyarországon a paraszt mai napig sem tud okszerűen gazdálkodni. Marad hát minden a régi. A magyar faj kulturképes: ezt elfogadják. Hanem a kultúra ez nem kell. Semmi áron, semmi szín alatt. Inkább elhiszik, hogy a fajmagyarság valami más, valami külön matéria, amelyik nem veszi be az „idegen“-t, a nyugati eszméket. Pedig a magyarok történelme, mindjárt Szent István a magyarok legelső királya, de rájuk czáfol. Inkább visszatérnek a régi teoriára, csak hogy ne kelljen a gazdasági viszonyokon változtatni. A fajtán — ezért kényelmes a teoria változtatni nem lehet.

*

A király az ország fővárosában időzik s ez egyszerre megváltoztatta Budapest külső színt is. A Bécsben székelő diplomaták most mind le rándultak mi hozzánk, hogy az udvar fényét emeljék s ugyancsak itt időznek az osztrák delegátusok is. Szóval az udvari élet, melyről a magyar csak álmodik, most egy néhány hétre teljes erejével jelentkezik. Ő felsége látogatásokat tesz, az ország új középületeit megsemmléli, míg palotájában nap-nap után fogadja azon férfiakat, kik vagy kinevezésüket, vagy kitüntetésüket jönnek megköszönni.

A napokban tisztelgett Ő felségénél *Ugron Ákos, Udvarhelymegye* főispánja is, hogy főispáni kinevezését megköszönje. A király föltűnő kegyesen fogadta Ugront, az első Ugront, ki a királyhoz azért jött, hogy neki köszönetet mondjon.

A király örömet fejezte ki, hogy főispánjává kinevezhette, majd melegen érdeklődött a Székelyföld és speciálisan Udvarhelyvármegye iránt.

— Ugy-e magyar vármegyének a főispánja? — fordult kérdésével Ugronhoz.

— Igen, válaszolt a főispán, olyan székely vármegyéé, melynek 97%-a szinmagyar.

— A székelyek szegények. Ezen segíteni kell! Most már nemcsak Romániába, de Amerikába is vándorolnak? — volt az újabb kérdés.

— Igen, felséges uram. Csak szeptember hó folyamán Udvarhelyvármegyéből 335 egyén vándorolt ki, részint Romániába, a túlnyomó rész azonban Amerikába.

A király különösnek találta ezt s megkérdezte, hogy hát mi lehet ennek az oka?

— Semmi egyébnek, mint a gyors meggazdagodási váagnak, betudni nem tudjuk — felelte Ugron.

— Kérem mindent megtenni közgazdasági tén a székelység érdekében — hangzott a legfelsőbb parancs és ezzel az érdekes beszélgetés, melyben a király a székelység iránt érzett meleg rokonszenvének adta erős kifejezését, véget ért.

*

Ismert nevű katonai szakember beszélte nekünk a következőket:

— Tudvalevő dolog, hogy Ő felsége elnöke alatt a napokban katonai tanácskozások lesznek, amelyeken a trónörökösön kívül, a hadügyminiszter, a vezérkar főnöke is részt vesz. E katonai tanácskozások hírére a magyar sajtóban — bizonyára jóhiszemű aggodalomból fakadó — hangok hallatszottak, a melyek a katonai tanácskozások mögött létszámemelést sejtettek.

Nem tudom, sikerül-e jelen nyilatkozatommal ezt az aggodalmat eloszlatni, de mint *magyar katona*, kötelességemnek tartom az alábbiakat elmondani:

— Katonai tanácskozások minden év január havában vannak. Ezek a tanácskozások sohasem foglalkoznak létszámemeléssel vagy egyéb rendkívüli dolgokkal. Ezeket a kérdéseket Ő felsége koronatanácson, a felelős miniszterelnök meghallgatásával intézi el. A mostani katonai tanácskozás ellenben tisztán technikai dolgokkal, helyőrségváltozásokkal, az egyenruhán tervezett gyors változtatásokkal és hasonló ügyekkel foglalkozik.

A kik pedig ebben kételkednének, azokat arra emlékeztetjük, hogy tavaly ilyenkor hasonló katonai tanácskozás volt. A nagy magyar válság idején ez a tanácskozás duplán aggodalmasnak tűnt fel a magyar sajtó előtt. Többen Ma-

gyarország katonai megszállására, mások a válság elintézésére gondoltak. Januárban pedig — mint tudvalevő — egyikre sem került a sor. Sem a válságot nem intézték el, sem különös katonai intézkedések nem történtek — csak a lapokban.

Biztosíthatok mindenkit, hogy létszámemelés most szintén csak a lapokban lesz. A hadseregben egyelőre várnak vele, a mit nemcsak én mondok, de elmondotta néhány nap előtt Wekerle miniszterelnök is.

*

A képviselőház karácsonyi és újévi szünete e hó 10-én csütörtökön véget ért. A képviselőház e napon újból megkezdte tanácskozásait.

Közbe esett a delegáció ülésezése, amelynek munkálatai bevégeződtek.

A delegáció anyagából minden valószínűség szerint a képviselőház tanácskozásába át fog menni egy igen fontos kérdés, a mely a politika legfőbb intézőit ezidő szerint is lázas munkálkodásban tartja.

Ez a kérdés a hadsereg szállítások ügye. Az osztrákok telhetetlen kapzsisága ritkán nyilvánult még meg oly visszaszatítón, mint ennél a kérdésnél. Sehogy sem tudnak belenyugodni abba, hogy Magyarország nem is az őt, törvény és jog szerint megillető kvótaszzerű részesedést kapja meg a hadsereg szállításból, hanem csak annak egy töredékét. Féktelen agitáció folyik Magyarország ellen. Szinte tajtékzanak a dühtől a kedves osztrák sógorok. Persze, megvoltak szokva, hogy a jó, jámbor magyarok szó nélkül tűrjék a legszemérmetlenebb kizsákmányolást. A régi, letört uralom idejében azt tették a magyarokkal, a mit akartak. Ez most végérvényesen megszűnt és ez az, a mibe sehogysem tudnak belenyugodni.

Képzeltető elkeseredésüknek magas foka, a mikor a „gutgesinnt“ osztrák delegáció, amelyben túlnyomó többségben az osztrák urakbáznak tagjai vannak képviselve, arra készült, hogy egy határozati javaslatban bizalmatlanságot szavazzon a hadügyminiszternek. Ilyent még nem hallott a világ. Az igaz, hogy e szándék és tett között egyet aludtak és a bizalmatlansági szavazat a végén enyhe simogatás lett, de tünetnek mindenesetre érdekes, hogy az osztrákok, a kik pedig minden képzeltető előnyt élveznek az ugynevezett „közösség“-ből, egyszerre egyik ájulásból a másikba esnek, mihelyt a magyarok csak a jogaiknak egy foszlányát akarják érvényesíteni.

Van-e jogosabb kívánság, mint az, hogy a hadsereg kiadott milliók egy kis töredéke megtérüljön megrendelések formájában? Persze, ez nem tetszik odaát.

A harmadik vonatpár ügye.

Székelyudvarhely, jan. 12.

Ismételten megírtuk már, hogy a mi vicinális vasutunk azt hiszi, hogy a vasuti közlekedés nem áll egyébből, mint sipolásból és késésből és ezen hitében aztán az utóbbi időben a fővárosi postát hozó személyvonat is minél gyakrabban megerősíti. A helyzet már valóban tűrhetetlené vált, mert az ember soha sem tudhatja, hogy menetrend szerinti reggeli 6 óra helyett nem-e délután fél két órakor megy Székelyudvarhelyre, amely ilyenformán, dicsőségére a huszadik század közlekedésének, mind jobban eltávolodott a központtól, közlekedés helyett. A csaknem rendszeresített késésében egyformán hibás ugy a fővonat, mint a mi vicinálisunk, {mely az utat reggel Segesvártól Székelyudvarhelyig 5 óra alatt teszi meg. Vagyis, amíg a budapest-aradi-predeáli gyorsal az ember Budapestről délután 2 órakor elindulva, éjjel után 2 órakor már Segesvárt van, addig folytatálagosan Székelyudvarhelyre csaknem félannyi idő alatt ér fel.

A postát hozó reggeli személyvonatnak rendszeresített késése miatt nemcsak az utazó közönségre hárulnak tengernyi bosszúságok, de a kereskedelmet is érzékenyen érinti a postának ki-kimaradása. E tarthatatlan állapotok következtében Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottsága még július havi üléséből terjedelmes és alaposan megindokolt felirattal

fordult a kereskedelemügyi miniszterhez kérvén a menetsebesség gyorsítását és egy harmadik vonatpár beállítását.

A miniszter válasza a napokban érkezett le, melyben tudatja a bizottsággal, hogy a menetrend betartása végett intézkedett, azonban a harmadik vonatpár beállítását illetőleg, nem tehet a bizottság kérésének eleget.

E leirattal a megye közigazgatási bizottsága 9-én tartott ülésében foglalkozott, amikor *Szobotka* Rezső főmérnök előterjesztésére a következő feliratot intézték a miniszterhez:

Kereskedelemügyi Miniszter úr 1906. évi deczember hó 10-ről keltezett 83179/III. számú leiratának azon részét, melylyel a vonatok menetidejének lehető betartása és a f. é. nyári menetrend helyesebb összeállítására írt intézkedését közli, köszönettel tudomásul vesszük.

A Héjasfalva—székelyudvarhelyi helyi érdekű vasut vonatainak gyorsabb járatására vonatkozó előterjesztésünket azonban megújítjuk és ismételten kérjük Kereskedelemügyi Miniszter ur sürgős intézkedését, hogy szóbanforgó vonalon a megengedett 35 km. óránkénti menetsebesség betartásával készíttessen menetrendet, a mely esetben elérhető lesz, hogy a Héjasfalva—Székelyudvarhely közt lévő 39 km távolságot a vonatok a mostani 2° 07' illetve 2° 11' helyett sokkal kevesebb idő alatt megfuthatják.

A harmadik vonatpár beállítása ellen felhozott azon érvbe, hogy az a h. é. vasutnak éjjeli forgalomra való berendezését tenné szükségessé és ezen költséges berendezést a h. é. vasutak előteremteni nem képesek, belé nem nyugodhatunk, mivel ugy a környéken, mint Magyarország különböző részein minden különösebb berendezkedés nélkül esti 9—11 óráig közlekednek vonatok a h. é. vasutakon és magán a szóbanforgó vonalon is a 8512 sz. vonat 4° 12' kor reggel indul Héjasfalváról a mi kora ősztől késő tavaszig ép ugy éjjeli idő mint az esti órák, és a mint emiatt vagy a küküllőszeg—parajdi vonalon közlekedő Parajdra este 8° 38' kor érkező 8314 sz. vonat miatt különleges intézkedések, költséges befektetések nem kellenek: ép ugy lehet a mi vasutunkon is az általunk kérelmezett vonatpárt beállítani, a mit ez alkalommal ujjal is kérünk, mivel csak is így kaphatunk megfelelő összeköttetést Brassó felől, mivel most csak a 507. sz. vonathoz 2° 19' — vonat késéseknél 3 1/2—40 — várakozással, a 601 sz. vonathoz 3° 32' várakozással van csatlakozásunk.

Addig is azonban, a mig a nyári menetrenddel a fővonallal való összeköttetésünk megjavítható lenne, kérjük Kereskedelemügyi Miniszter urat, rendelje el, hogy a héjasfalva—székelyudvarhelyi vonalon egy második mozdony és személykocsi-készlet beállíttassék és ezzel tegye lehetővé, hogy a h. é. vasut vonatai a fővonal postaszállító személyvonatát (az 506. sz.) és az 507 sz. gyorsvonatot bevárassák és Székelyudvarhelyről a vonatok rendes időben indulhassanak, hogy azoknak a fővonal vonataihoz a menetrend szerinti csatlakozása meglegyen, mivel most, a midőn egy vonatkészlet látja el a h. é. vasut-vonalon az összes szolgálatot, a fővonal vonatainak késése folytán 1—1 1/2 órai késéssel beérkező vonatunk, mivel az itteni időzésre szánt 41' illetve 1° 1' a vonat kezeléséhez, tolatásokhoz, szén és víz vételéhez szükséges, rendszeren u. akkora késéssel indulnak vissza, a minek az a következtése, hogy ily nagy késéssel érkeznek vissza Héjasfalvára és elvesztik a csatlakozást a fővonalon közlekedő vonatokhoz.

Mivel az itteni állomás fűtőházzal el van látva, semmi akadály a sines annak, hogy a d. u. érkező vonat éjjelre itt maradjon és reggel pontban 7°-kor a reggel ide érkező vonat pedig d. u. 2° 34'-kor indulhasson.

Ily berendezés mellett ugy a 8512, mint a 8514. sz. vonatok mindenkor bevárhatják az 502 és 506 sz. vonatokat s a vármegye székhelye nem marad heteken, hónapokon át csaknem minden nap posta nélkül, a mint az napirenden van.

Nagyméltóságod leiratának azon része, mely szerint az újabb vonatpár bevezetése a m. kir. államvasutak anyagi érdekeit is érzékenyen sújtaná, szabadon röviden csak azt megjegyeznünk, hogy egy szegény vármegye, s fajmagyar lakosságának közgazdasági érdeke oly fontos, a mely mellett a m. á. vasut anyagi hasznának némi csökkenése elenyészően csekély akkor, midőn ezen szegény vármegye és lakossága anyagi erejét messze meghaladó áldozatot hozott ezen közgazdasági eszköz megteremtéséért és a midőn más, sokkal kedvezőbb viszonyok közt lévő vármegyék minden anyagi áldozat nélkül jutnak — az állam kegyelméből — kiterjedt vasuti hálózathoz, nekünk pedig még remény se nyújtatik ahoz, hogy az 1905. VII. t.-cz. végrehajtásával csonka szárnyvasutunk folytatása a közel jövőben kiépítettik.

HIREK.

Székelyudvarhely, jan. 13.

A postahivatal kitüntetése. A helybeli m. kir. posta- és távirda hivatal a napokban a következő szép elismerést kapta *Kossuth* Ferencz kereskedelemügyi minisztertől: Az elem terjesztett jelentésekből megelégedéssel értesültem arról, hogy a m. kir. posta- távirda és távbeszélő állandó fejlődésnek örvend és hogy a személyzet szakismeretével és ügybuzgalmával, az 1906. évben is minden lehetőt megtett arra nézve, hogy az évről-évre emelkedő forgalom követelményei minden tekintetben kielégítést nyerjenek. Különösen ki kell emelnem, a nagy mérvű karácsonyi és újévi forgalmat, melynek akadálytalan lebonyolítása, a személyzet fokozott, odaadó buzgalmanak tudható be érdemül. Indítatva érzem magam tehát, hogy a magyar kir. posta, távirda és távbeszélő összes szolgálati ágaival működő személyzet szakavatott kitartó munkássága folytán az 1906. évben elért kedvező eredményért az egész személyzetnek ez uton köszönetemet és elismerésemet fejezem ki. Budapest, 1907. jan. hó 2-án. *Kossuth* s. k.

Egy hó közigazgatása. Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottsága ez évi első ülését 9-ikén tartotta *Ugron* Ákos főispán elnöklété mellett. Az elnök a bizottság tagjait, különösen pedig *Ugron* Zoltánt, Dr. *Kovácsy* Albert és Gróf *Mikes* Jánost, kik ez alkalommal először vettek részt a bizottság ülésén, meleg szavakkal üdvözölte. Kérte a biz. tagok pártatlan és igazságos eljárását a közügyekre, a maga részére pedig támogatásukat. Tárgysorozat rendén elsőnek Dr. *Damokos* Alispán tette meg jelentését. Alispáni iktatóra decz. hó folyamán 830 ügydarab érkezett, melyből 634-et elintézték. Egy évre érvényes utlevél 287, az egész év folyamán pedig 2817 drb adatott ki, melynek kétharmada Amerikába szolt. E jelentéshez elsőnek *Ugron* Zoltán szólalt fel. A munkáskérdés e megyében igen feszült állapotokat idézett elő, melyet csak fokozott az, hogy hivatalos beavatkozással szállították el, a legnagyobb dolog idején, munkásainkat az alföldre. Ez ellen késhegyig menő harcot kell felvenni, mivel ez egyértelmű gazdaközönségünk teljes tönkretételével. Szólvörvend, hogy *Ugron* Ákos ül a főispáni székhelyen, ki e megye érdekeit szívén viseli, s ő bizonyára szószólója lesz e tarthatatlan állapotoknak illetékes helyen. Némi orvoslást lát szólni abban, ha a munkabér statisztikáját pontosan, lelkiismeretesen állítják össze, mert a jelenlegi nem megbízható, s éppen ezért félreírásokra vezet. Szükségesnek tartja, hogy megye szerte a pontos statisztika elkészíttessék, melyből majd ki fog tűnni, hogy gazdaközönségünk igenis magas bért fizet. Ezután az apaállatokkal való visszaélést teszi szóvá, amennyiben számos községben a helytelen tehénösszeírás folytán a bikalétszám elégtelen, miből a marhaállomány degenerálódása áll elő. *Ugron* Ákos főispán megnyugtatta szótól afelől, hogy a földmívelésügyi miniszter a legjobb indulattal van e megye közönsége iránt, s ha mi a munkás kiszállítás ellen állást foglalunk, úgy az a legjobb elintéztést nyeri. Dr. *Damokos* Andor alispán: Megengedi, hogy a munkabér adatai nem helyesek, azonban ennek kimutatása nem ő hozzá tartozik, amennyiben pedig hozzá utaltatik, úgy ebben pontosan eljár. A tehének összeírása minden évben megtörténik, azonban mivel a bika tartás pótdával jár, lehet hogy egynémely községben nem pontosan írják össze a teheneiket. Konkrét adatot kér, amidőn szigorúan intézkedik. — *Daniél* Lajos közigazd. előadó: A gazdasági napszámókat a gazdasági tudósítók küldik be a miniszteriumba. Szólvörvend jelentéseiben mindannyiszor hangsúlyozta a napszámó viszonyok tarthatatlan voltát. A községek bika beszerzésénél szükségesnek tartja, hogy az anyagi segélyezés csak idősebb állatok beszerzésére adassék. *Soó* Gáspár nem csak abban látja a visszaesést, hogy nem szereznek be kellő számú apaállatot, de abban is, hogy a bika tartás árlejtés útján adatik ki, s így az apaállatok nem részesülnek kellő ellátásban. A bizottság végeredményében utasította az állatorvost, hogy ez ügyben szigorúan járjon el. — Az árvaszéki elnöki jelentés szerint, — melyet *Barabás* terjesztett elő — iktatóra érkezett 1188 drb, a miből 1087 nyert elintéztést. Gyámhatósági felügyelet alatt 12139 egyén volt. — *Válcik* Ferencz dr. ügyész jelentése szerint kincstári tartozásokért az elmúlt évben dologi végrehajtás egyetlen esetben sem kérelmezett. — Dr. *Lengyel* József vm. főorvos jelenti, hogy a közegészségügy 1906. év december havában a hurutos és lobos természetű légzőszervi betegségek miatt általában kedvezőtlen volt. A kórházban 177 beteg részesült ápolásban. — *Ember* János a folyó ügyekről és a személyi változásokról emlékezett meg. Ezzel kapcsolatban *Mikes* János gróf adatokat sorolt fel, hogy a tankötelesek az iskolákat különösen Zetelakán mily kevésbé látogatják és felemlíti ennek okát azt, hogy a községi előjáróságok a tanügyterén kötelességüket nem teljesítik. *Ugron* Zoltán óhajtja, hogy a tanítási idő a gazdasági munkálatokra való figyelemmel legyen megállapítva. A bizottság a tanfelügyelő felvilágosításai és Dr. *Kovácsy* Albert felszólalása után a jelentést tudomásul vette. A pénzügyigazgató jelentéséről lapunk más helyén emléke-

zünk meg. Ezzel kapcsolatban *Sándor* Mózes óhajtja, hogy legalább évenként az egyenes adók és illetékek hátralékai is kimutattassanak. — Dr. *Révffy* Zoltán kir. ügyész jelenti, hogy a központ és két járásbíró-ság fogházában 7 vizsgálati és 125 elítélt fogoly volt letartóztatva. — *Szobotka* Rezső kir. főmérnök jelentéséből kitűnt, hogy az állami közutak állapota általában kielégítő s a kavics anyag elterítése befejeztetett. Az állami közutra szükséges fedanyag szállítására vonatkozó szerződést vállalkozók kérésére a kedvezőtlené vált munkás viszonyokra és a munkabérek rohamos emelkedésére a kereskedelemügyi miniszter felbontotta. — *Zonda* József t. h. főállatorvos jelentése szerint az állategészségügy kedvező volt, mert a ragadós állati betegségek közül csak a rühkór lépett a juhok között 8 udvarban 15 drb juhnál fel. — *Daniel* Lajos közigazdasági előadó jelentése szerint a birtokos osztály a legtöbb esetben alig tudott kellő számú cselédet találni, holott a bér ígértében már addig elment, hogy csaknem existenciáját kockáztatja, és aratási szerződések sem voltak köthetők. A faiskolák felügyeleténél a főszolgabírák részéről erősebb intézkedéseket s a helyszíni vizsgálatnak évenkénti megejtését kívánja. Ezután az albizottságok és II. foku bíróságok alakították meg s a bíróságok tagjai az esküt le is tették. Tárgysorozat rendén tárgyalás alá került a kereskedelemügyi miniszter azon leirata, melylyel a héjjasfalvaszékelyudvarhelyi vasut menetének gyorsítását és a 3. vonatpár létesítését megtagadta. A bizottság felír a 3. vonatpár és az állomásokon való tartózkodás rövidítésének érdekében. A tárgysorozat leltárgyalása után az ülés 12 óra után véget ért.

Kinevezés. *Ugron* Ákos főispán a Lakatos Tivadarnak városi tanácsossá történt megválasztásával megüresedett 1600 korona javadalmazással járó közig. gyakornoki állásra Dr. *Májtényi* Miklós gyakornokot, tiszteletbeli aljegyzőt, a központban való meghagyásával, — s az így megüresedett gyakornoki állásra pedig *Lukácsffy* József kereszturni gyakornokot Oklándra való áthelyezésével nevezte ki, míg az 1000 koronás gyakornoki állásra a pályázat kihirdetését elrendelte.

Udvarhelyvármegyei népiskolai tanszermuzeum. Lapunk mult évi 48-ik számában *Chalupka* Rezsőnek ily czímen közétett cikkéből kifolyólag az „Udvarhelymegyei Tanítóegyesület“ választmánya január hó 5-ikén tartott gyűlésében hosszú és beható eszmecsere után egyhangulag kimondta, hogy az alapszabályzatnak idevonatkozó rendelkezéseit végrehajtja s *udvarhelyvármegyei népiskolai tanszermuzeumot* létesít. A tanszermuzeum intézmény felfogja ölelni az elemi iskolai tankönyv-gyűjtést és az elemi iskolai tankönyvbírálat tisztét is s ehhez képest két osztályra fog szólni, a tulajdonképeni tanszermuzeumi (ide fog tartozni a tankönyvgyűjtés is) és a tankönyvbírálati osztályra. Az egyes osztályok teendőit egy-egy nagyobb számú bizottság fogja ellátni, mely állami és községi elemi iskolai tanítókból és tanítónőkből fog megalakulni. E bizottságok névsorának végleges megállapítása a választmány javaslata alapján a tanítóegyesület január hó 17-ikén tartandó rendkívüli közgyűlése tárgysorozatának egyik pontját fogja képezni, mely alkalomra a tanszermuzeum tételének előadójául *Darkó* Lajos székelyszentmiklósi közs. el. iskolai tanító bizatott meg. A választmányi gyűlés a két bizottság együttes elnökéül *Ember* János kir. tanfelügyelőt, a tanszermuzeumi bizottság ügyvivő elnökéül *Chalupka* Rezső kir. tanfelügyelő tollnokot és a tankönyvbírálati bizottság ügyvivő elnökéül *Gyerkés* Mihály helybeli közs. el. isk. igazgatótanítót jelölte.

Diák-bál. A február 2-án megtartandó diák-bál előkészületei serényen folynak. Megalakult a rendező bizottság, melynek tanári elnöke *Haász* Rezső, ifjúsági elnöke *Szarka* Béla, alelnökök: *Gönczi* Lajos és *Sándor* Ernő. A bál meg hívók szétküldettek; aki tévedésből meghívót nem kapott és arra igény tart sziveskedjék azt a rendező bizottsággal tudatni.

Felhívás a városi 48-as honvédek- és honvédek özvegyeihez. Id. *Solymossy* Lajos nyugalmazott városi tanácsos koporsójára gyermekei, az elhunyt öreg ur intencziójához képest, nem tettek koszorut, hanem koszoru megváltás címén összetették a koszoruk árát, — melyhez Gaskó Gyula gyógyszerész ur is 20 koronával járult, — és szerkesztőségünknek azon kívánsággal adtak át 125 koronát, hogy azt Székelyudvarhely város 48-as nyugdíjas honvédei és honvéd özvegyei közt kiosztjuk. E kívánságnakj készséggel teszünk eleget és felhívjuk e helyen a városi nyugdíjazott honvédek és honvédek özvegyeit, már a kik a segélyre szükös anyagi viszonyaiknál fogva rászorultak, hogy szerkesztőségünkben e hét folyamán jelentkezzenek. A 48-as huszárhadnagy halálában is segíteni kíván bajtársain.

Adófizetés. A kir. pénzügyigazgatónak a vármegye f havi közig. bizottsági ülésén előterjesztett jelentése szerint Udvarhelyvárm. területén 1906. decz. havában egyenesadóban 208132 K. folyt be (a mult év hasonló időszakánál 194270 koronával több), hadmentességi díjban 3911 K. (+ 3751), bélyegdíj és jogi illetékben 29504 K. (+ 24115 K.), fogyasztási és italadóban 55904 K. (+ 9351 K.), dohányjövödeken 42785 K. (+ 526 K.)

A 10 új körjegyzőség közül nyolcraok e héten jegyzőjét megválasztották. E szerint megválasztott *Bikafalvára* *Máthé* József, *Varságra* *Szenkovits* József, *Atyhára* *Szakállas* János. — *Körispatakra* *Nagy* Rudolf, *Siklódra* *Gálffy* Ádám. — *Felsőrákosra* *Kiss* Jenő, *Kányádra* helyettes jegyzőül: *Elekes* Nándor, *Szentlászlóra* *Ürmösi* Boldizsár Ferencz. *Ujszékely* és *Siménfalva* jegyzőségben a választás még nem történt meg.

Jégverseny. A Korcsolya egyesület jégversenyét kedvező idő esetén a jövő vasárnap tartja meg.

A „Tanítóegylet“ választmánya f. hó 5-én, Székelyudvarhelyen ülést tartott. Tárgysorozata főbb pontjai és határozatai a következők: Az 1906. június 30-iki közgyűlés jegyzőkönyvének tárgyalása s ennek kapcsán *Miklós* Jenő indítványára az elemi iskolai tankönyvbíráló- és *Chalupka* Rezső indítványá folytán kapcsolatosan a vármegyei tanszermuzeum létesítő bizottság kiküldése, illetőleg javaslatba hozatala Továbbá elnök bejelenti, illetőleg a választmány kimondja, hogy: ha Beteg Pál használható minőségű irkákat nem készít; a vele kötött szerződést felbontja. Az „Erdélyrészi Tanítótestületek Szövetsége“ 1906. november 17-én megtartotta alakuló- és rendes közgyűlését. Az Orsz. Bizottság által fölállított központi iroda szükségleteinek fedezésére az Orsz. Bizottság felhívása értelmében egyleti jövedelmünk 5%-át s minden egyleti tag után 20 fillért előlegez a központi pénztár. Az Orsz. Bizottság jelen szervezetén változtatni nem óhajt, mivel ez jelenleg az arányos képviseltetés elvét megvalósítja. Kimondja, hogy a VII. egyetemes gyűlés egybehívását szükségesnek tartja, még pedig husvára, esetleg augusztus 20 ára, de eltekintve a tanítószág jelenlegi helyzetétől, az egyetemes gyűlésnek minden harmadik évben leendő összehívását föltétlenül szükségesnek tartja s a közgyűlés elé ily értelemben határozati javaslatot fog benyújtani. Ezek után elnök bejelenti, hogy *Ember* János kir. tanfelügyelő az építendő tanítók otthona céljaira 500 koronát adományozott s ezt a választmány hálás köszönettel veszi tudomásul s elhatározza, hogy jegyzőkönyvi köszönet megtétele céljából szintén javaslatot nyújt a közgyűlés elé. Végül a szükségessé vált rendkívüli közgyűlésnek Székelyudvarhelyre, 1907. január 17-ikére leendő összehívását határozta el a választmány, mely alkalommal az elnöki megnyitó beszéd után a tanítók fizetésrendezése, a tanítók Orsz. Bizottságának nygye, tanítók országos szervezetei, népnevelési egyesület, udvarhelymegyei népiskolai tanszermuzeum sítésítése kerülnek tárgyalás alá s a jelentések, esetleges indítványok után a gyűlés a megüresedett titkári állás betöltésével végződik.

Uj ügyvéd. Dr. *Koncz* Károly ügyvéd irodáját e hó 1-ével Oklándon megnyitotta.

Műkedvelői előadás. A Munkások rokkant- és nyugdíj-egyletének helyi fiókja, saját pénztára javára, ma vasárnap, a Budapest szálló nagytermében műkedvelői előadást rendez. Színrekerül *Deréki* Antal Konkoly a buzában című 3 felvonásos népszínműve. A darabban szerepelnek: Mészáros Zoltán, Hodor Margit, Szántó Ferencz, Demeter Árpád, Bartos Teréz, Novák János, Székely Lajos, Mayer Margit, ifj. Szemerjay K., Lányi Andor, Trattner Ilonka, Csizsár Erzsé, Nagy Gusztáv, Varga Zoltán. Előadás után táncmulatság lesz. A belépti díjak a földszintre 2 K, 1.60 K, 1.20 K, 1 K és 60 filléresek. — Kezdeté 8 órakor.

Halálozások. *Macskássy* Domokos életének 36-ik, boldog házasságának 11-ik évében f. hó 7-ikén elhunyt. Halálát neje sz. *Pál* Anna, Julia, Anna gyermekei és kiterjedt rokonság gyászolja.

Id. *Györffy* Ferencz életének 70-ik, házasságának 47-ik évében f. hó 8-ikán meghalt. Halálát felesége, gyermekei és számos unokája siratja. A megboldogultat 10-ikén temették el a szombatfalvi városrész temetőjébe.

„Unitárius szószék“ czímmel folyó hó 1-ével egy negyedévenként megjelenő folyóirat indult meg Székelyudvarhelyt. A folyóiratot az unitárius lelkész-kör megbízásából *Vári* Albert, *Deák* Miklós és *Baldás* András unitárius lelkeszek szerkesztik. A folyóiratban, a most megjelent első számban közölt tájékoztató szerint, helyet fog találni az igehirdetésre vonatkozó minden dolgozat, ha az irodalmi mértéket üti. Az 1-ső szám tartalma a következő: Tájékoztató. — „Szüntelen imádkozatok“ (*Ürmösy* Károly). A templom külső és belső ékességei (*Sándor* Géza). A lelkész szolgálat éegességei (*Nagy* Béla). Jézus és

a farizeusok (Vári Albert). A mi husvétünk (Bölni Vilmos). Az örökélet hitének biztatásai és intései (Ürmösy Károly). A lelkes és a hivek (Fazekas Lajos). Az unitárius ember jogai és kötelességei (V. A.). Téli vasárnap (Gál József). Márczius 15-ikén (Bodóczy Sándor). A folyóirat előfizetési ára egész évre 6 korona és megrendelhető Vári Albert székelyudvarhelyi unitárius lelkésznél.

A Kereskedők Otthona f. hó 10-ikén tartott összejövetelén, Csató Imre olvasott fel, Ládai Károly pedig sikerűten szavalt.

A román. kath. plébánia templom belső javítás és díszítésére adakoztak: László Domokosné gy. ivén: László Domokosné 5 K. Dr. Vass Lajosné gy. ivén: Dr. Vass Lajosné 20 K. Gergely Ilonka gyűjtő ivén: Gergely testvérek 10 kor., Fröhlich Otto Kézdivásárhely 10, Révész Cyrill Kézdivásárhely 5, Domby Lajos Kézdivásárhely 1, Toth Balázs Kézdivásárhely 1, Koch Sándor Kézdivásárhely 1, Török Sándor Kézdivásárhely 1, Martonyi S. Kézdivásárhely 1, összesen 30 K. Nagy Jánosné gy. ivén: Daru Gergely 2, Daru Lajos 2, Farkas E. 1, Barkoczy Eliz 1, Nagy Jánosné 1 K, Orbán Dénesné 80 fillér, Lázár R. 40, N. N. 40, Szakács Józsefné 40, Lőrincz Istvánné 30 fill., összesen 9 K 30 fillér. Özv. Kandó Mózesné gy. ivén: özv. Kandó Mózesné 5, Janecsek Józsefné 1, összesen 6 Kor. Burnász Erzsike gyűjtő ivén: Burnász Mariska 20, Burnász Erzsike 10, Dr. Burnász Imre 2, Dr. Papp Józsefné Kolozsvár 2, Molnár István Kolozsvár 1, özv. Molnár Kálmánné Déva 1, Hügel Lipotné Szászrégen 1, özv. Papp Lukácsné Kolozsvár 1, Dr. Bihaczky Lajos 1, összesen 39 Kor. Dobay Mariska gyűjtő ivén: Anka János Szekszárd 2, Tolnay Sándor Szekszárd 1, Keszthely Károly Szekszárd 1, László Imre Szentkirály 1, Fröhlich Ottó 1 K, Schneider János 50 fill., Mikecz András Szekszárd 50 fill., összesen 7 K. Spanyolné gy. ivén: Spanyolné István Csacza 6, Soó Ernőné Kolozsvár 2 özv. Soó Károlyné 1, Soó Domokos 1 K 10 fillér, összesen 10 K 10 fillér. 8 drb gyűjtőív összege 126 K 40 fillér. I—XV. közlemény összege 11970 K 44 fillér, összesen 12096 K 84 fillér. Fogadják a nemesszívű adakozók ez uton is hálás köszönetünket Mikes János gróf főesperes plébános bizottsági elnök, Paschek Viktor bizottsági pénztárnok.

A Protestáns estély rendező bizottsága ez uton tudatja, hogy a mai napra hirdetett egyházi estély, a muskás-egylet javára rendezendő előadásra tekintettel, elmarad és jan. 20-án a rendes időben fog megtartatni.

Iparosok Szabad lyceuma. Mult vasárnap s így ez évben az első előadást a „Magyar népdalról Nagy Elemér ref. kollegiumi tanár tartotta. Egy kedves csokrot mutatott be ezen virágokból, melyek a nép ajkán mint népdalok kelnek szárnyra. Mindvégig gyönyörködtető előadása után Orbán János szavalt sok ügyességgel Petőfi Sándornak „Vérmező” sz. költeményét. A Hymnusszal kezdődött előadást a Szózat zárta be, mely után Solymossy Endre mondott köszönetet a megjelent 100 hallgató nevében a felolvasónak és szavalónak. Ma délután 2 órakor Matéffy Domokos pü. titkár tart előadást.

Nyilvános nyugtázás és köszönet. A következő sorok közlesere kértünk föl. A székelyudvarhelyi ev. ref. egyház templomának tornyára beállítandó új toronyórára a következő adományok folytak be. (III. közlemény) Ilyés Miklós 20 K, dr. Horváth Károly, N. N., Sebesi János, Becsek Aladár 10—10 K, Szobotka Rezső, Fekete Manó, Barabás Jenő, Biró István, dr. Damokos Andor, dr. Solymossy Lajos 5—5 K, Felsőleányiskola 4 K 56 fill., Kovács Domokos, dr. Ráczkői Samu, dr. Hölleder Ákos, dr. Kovács Géza, dr. Fazekas József 4—4 K, Tompa Árpád, dr. Válcsek Ferencz 3—3 K, Leichter Gyula, Persián János, Florián Kristóf, Kovács Pál, dr. Kovácsy Albert, Dózsa Jakab, Nosz Gusztáv, Séra Kálmán, Szarvas Arnold, Szabó István, Máthé Pál, Székely Dénes, Kovács Dániel, N. N., Molnár Károly, Ádám Albert, Szentpéteri János, Amberboy József, Sándor Mózes, dr. Pál Ernő, Nagy Kálmán, Barabás Jenő, özv. Farczadi Lajosné, Szabó Ábel, özv. Kassay Ignáczné szijgyártó 2—2 K, Vajna Zoltán, dr. Görényi Károly, Bocz Endre, Demény Ferencz, Gohn Ernő, Pap András, dr. Voith Gerő, Diemár Károly, Radó Simón, Harsia Justinian, Reiner János, Reichert Alfréd, Gaskó Gyula, Paschek Viktor, N. N., Pálffy Jenő, dr. Keith Ferencz, Veres Mihály, Csép István, Tarcsafalvi Márkné, Dóczy Lajos, Szabó Árpád, Galter János, Alföldi László, Oláh György, Darvai Dániel, Sós József, Kassay F. Dénes, ifj. Veres György, Sándor Aron, ifj. Drágomán Domokos, Schubert János, özv. Szakács Mózesné, Fülel István, dr. Kassay Albert, Demeter Dénes, Rápolti Károly, Gyerkes Mihály, Tompa Árpád, Papp Antalné, Deák István, György Józsefné, Vajda Jakab, Boros Lajos, Barabás Albert, Verestói Lajosné, Boros Domokos, 1—1 K, Csép András, Szöcs Bálint, Asztalos Dániel 80—80 fillér, Szentcs József, Pap Albertné, Kézsmárky Mór 60—60 fill., Kállai Sándor, Asztalos Albert, Nagy Miklós 50—50 fill., Comor József, Ungváry Lajos, Asztalos Ferencz, Izsák Lajos, Kökösi József, Verestói József, Katona Imréné, Verestói Farkas, Asztalos Gyula, Szabó Lajos, Nagy Ferencz, Miklós Ferencz, Csiki

Mihály, Verestói Dénes, ifj. Vas Andrásné, Biró György, Bakó József, Bartók István, Baczó László, Vas Lőrinczné 40—40 fill., Antal Péterné, Balázská Károly, Pál Lajos, 30—30 fill., Stumm Frigyesné 26 fill., Báncs Péterné, Sándor József, Némethi Gyuláné, id. Asztalos Dániel, özv. Bogács Istvánné, özv. Asztalos Györgyné, Gegő József, özv. Vetési Józsefné, Papp Sándor, Sándor István, özv. Csép Istvánné, Balázs Ferenczné, id. Verestói József, László Ferencz, id. Sillé Károly, ifj. Sillé Károly, Kerestély Dénes, özv. Bodor Pálné, Novák János, Kovács Mózes, Ilyés Ferenczné, László Márton, Zakariás István, Orbán Sándor, id. Asztalos Lajos, özv. Kassay Jánosné, Balázs Károlyné, ifj. Horváth József, Tóth István, Szabó Ferencz, Lőrincz Györgyné, László András 20—20 fill., Molaár Lidi 10 fill. Összesen 240 K 12 fill. Az első és második közlemény összege: 573 K. Együtt: 813 K 12 fill. Fogadják a nemes szívű adakozók a református egyházközség hálás köszönetét. Vajda Ferencz ref. pap, Keszler János gondnok.

Szabad lyceumi előadás a szocializmusról. A tanári kör által rendezett szabad lyceumok során, folyó hó 10-én, csütörtökön este Dr. Pál Árpád előadása következett. Az előadó a szocializmus gazdasági elméletéről beszélt, melynek során kimutatta, hogy az ő kommunista közösségek tultermeléséből miként áll elő a csere, az áruforgalom, s ezzel együtt miként jelenik meg az érték. Kimutatta, hogy ez az érték a szocializmus felfogása szerint nem a tárgy tulajdonsága, hanem az egymás helyett végzett, vagyis társadalmi munka összehasonlítása a csere és áruforgalom alá kerülő tárgyaknál. Ennek megismertetésével fejtette ki aztán, hogy a szocializmus miként méri az érték nagyságát a munkaidővel, s miként jelentkezik ez az értékmérés az egyszerű áruforgalomban, mikor árut egy más áru szerzése végett cserélünk. Kifejtette aztán a pénz jelentőségét az áruforgalomban, s hogy miként áll elő a cserélés alá adott pénz szaporításának célzatában a tőke, mikor munkaerő vásárlásra fordítódik a pénz. Ezeken az alapokon megismertette az előadó a közönséget az értéktöbblet, a viszonylagos értéktöbblet, a tőke reprodukciója és akumulációja fogalmaival, s ezek útján előtárta a szocializmusnak azt az álláspontját, hogy a tőke meg nem fizetett munkából áll elő, s a tőkeszaporítás nem egyéb, mint meg nem fizetett munkának kisajátítása, még több meg nem fizetett munkának kisajátítása céljából. Aztán röviden arra mutatott rá az előadó, hogy Hertzka, Bebel és Kautsky számításai szerint a kisajátító, rossz tőke helyett milyen nagyon előnyös berendezkedést biztosítana a termelő eszközök köztulajdonba vétele. Mi hatása lenne ennek az államra, iparra, kereskedelemre, földművelésre, táplálkozásra, művészetre, a nők helyzetére, a gyermeknevelésre. Végül az előadó egyéni felfogással határozottan mutatott rá, hogy amennyiben ezek a társadalmi átalakulások beállanak is, nem tudják majd nélkülözni a nemzet, a család és a vallás intézményeit. A legközelebbi Lyceumi estély f. hó 17-ikén, csütörtökön este 6 órakor lesz, amidőn Vajda Ferencz ref. pap a halottégetésről tart előadást.

A Petőfi-társaság felhívása. A Petőfi-társaság azzal a kéréssel fordul a nagyközönséghez, hogy akiknek Petőfitől eredeti kéziratok, levelek, költemények, képek, szobrok, műveinek első kiadásai és egyéb tárgyak, valamint a költőre, a költő szüleiére, Szendrey Juhára, Petőfi Zoltánra és Petőfi Istvánra vonatkozó adatok vannak, vagy azoknak hollétéről tudomásuk van, szíveskedjenek erről a Társaság meghatalmazottját: Kéry Gyulát (Budapest, VIII. Józsefkörút 72.) értesíteni, ki a Társaság megbízásából gyűjti az adatokat és ereklyéket. A Petőfi-társaság budapesti házat Petőfi múzeumává rendezi be, s a társaság már eddig is számos becses és értékes ereklye birtokában van; de szükség van a nagyközönség további támogatására, hogy minél dicsőbb emléket állíthasson a halhatatlan költőnek. A Társaság az adatközlők, az ajándékozók és egyéb közreműködők nevét megörökíti évkönyveiben és hálás lesz minden fáradozásért!

Az oklándi Gazdakör folyó hó 19-ikén Oklándon, a község háza nagytermében saját pénztára javára zártkörű táncmulatságot rendez. Kezdeté este 7 órakor. Belépti díj személyenként 50 fillér.

x Kiadó lakás. Batthyányi tér 8. szám alatt levő emeleti lakás (4 szoba, előszoba, konyha, kamra stb.) 1907. febr. 1-től kiadó. Értekezhetni Fejes Áron tanárral.

x Eladó butorok. A városról való elköltözésem alkalmából az egész lakásberendezésem, és pedig ebédlő, szalon, háló és írószoba, valamint a konyhabutorokat szobánként, esetleg darabonként is jutányos áron eladom. Az eladott butorok február 1-vel vehetők át. — Fejes Áron tanár. Lakásom: Székelyudvarhely, Batthyányi-tér 8. sz.

IPARÜGYEK.

Az Iparfejlesztő bizottság ülése.

Udvarhelyvármegye Iparfejlesztő-bizottsága tegnap délután Ugron Ákos főispán elnöke mellett ülésezett. Elnök meleg szavakkal üdvözölte az újraalakított bizottságot és azon reményének adott kifejezést, vajha ez év munkáját teljes siker koronázza. A bizottság a múlt évi számadásokat, melyeket Dr. Majthényi Miklós jegyző terjesztett elő, elfogadták. A miniszternek azon leiratát, mely szerint a kolozsvár—marosvásárhely—székelyudvarhely—gyergyószentmiklósi kérelmezett vasutvonalat részben technikai, részben anyagi tekintetektől nem építtetheti meg, sajnálattal tudomásulvették. Baláska Károly iparosnak a bukaresti kiállításról beterjesztett jelentését tudomásulvették. A bizottság által már korábban tervezett háziipari bazárra vonatkozólag Solymossy Endre biz. tag jelentette, hogy a bazár tervezetével és alapszabályaival elkészült. Szükségesnek tartja azonban, hogy a földművelésügyi kormánytól korábban kérelmezett évi 10 ezerkorona segély már a folyó évre engedélyeztessék. A bizottság úgy határozott, hogy ezt a miniszternél megsűrgetik. Fülöp Dezső korondi műanyagiparosnak műhelye berendezésére irányuló kérelmét pártolólág felterjesztik a miniszterhez. Eszerint a berendezés költsége 8312 K tesz ki, melyhez mintegy 5000 korona forgó tőkét is kér. Barcsay-Rápolti-féle mechanikai üzemgyár általi berendezésére irányuló kérést, szintén pártolólág felterjesztik a miniszterhez. Végül Soó Gáspár indítványára elhatározta a bizottság, hogy a megyei iparügyek szomorú állapotát egy memorandumban összefoglalják, s azt küldöttéleg juttatják a keresk. miniszterhez. A memorandum megszerkesztésére egy bizottságot küldöttek ki, melynek tagjaiul Dr. Damokos Andor, Soó Gáspár, Solymossy Endre, Ember János biz. tagokat és Dr. Majthényi Miklós jegyzőt megválasztották. Ezzel a gyűlés véget ért.

TÁVIRATOK.

Budapest, január 12.

(Érk. d. u. 5 ó.)

Országgyűlés.

A Képviselőház mai ülésén Justh Gyula elnököl. Wekerle mindenekelőtt beterjeszti az állami zámvéviszék jelentését, majd a bizottsági jelentések következtek.

Interpellációs könyvbe Sándor Pál interpellációt jegyzett be kereskedelmi miniszterhez a vasut-szállítások ügyében, választ kérve, hogy minő intézkedéseket szándékozik foganatosítani államvasutak vonalain fennálló torlódás sürgős megszüntetésére. Ezután következett kultúrta- és folytatolagos tárgyalása. Elsőnek Ballagi Aladár szállalt fel. Hencz Károly minapi beszédével szemben konstatálja, hogy budapesti egyetem büszkesége Magyarországnak, bár vannak visszaélések. Egyetem törvényei avultak, azok még Back és Schmerling korában készültek; ellenkeznek a magyar törvényekkel. Ohajtandó, hogy egyetemi tanárok mellékfoglalkozást ne üzzenek. Kéri a minisztert állítson fel egyetemen nemzetiségi tanácsokat is, hogy nemzetiségi tanulókat ezzel főváros-hoz kapcsolja. Sürgöti a polgári iskolák szaporítását. Költségvetést elfogadja.

Petrovits Iván nemzetiségi helytelennek találja azon takarékoskodást, melyet a költségvetés román kulturális ügyekben mutat. Tanítófizetés rendezés is szűkeblű nemzetiségekkel szemben. Költségvetést nem fogadja el.

Politikai afférek.

Leitner Adol és Pető Sándor országos képviselők megbízásából, Csörgő Hugó szerkesztő és Biró Henrik fővárosi bizottsági tag, megjelentek Sümegi Vilmos megbízottainál, O kolicsányi László és Eitner Zsigmond képviselők-nél, kijelentve, hogy Sümegi sértő nyilatkozatára a demokrata kör nevében nyilatkozatban válaszoltak, ha Sümegi ezen nyilatkozatukat, mely lapokban megjelent, sértőnek találja, módot adnak neki hazai törvények arra, hogy magának elégtételt szerezzen. Leitnerrel és Petővel tehát nem kerül párbajra a dolog.

Bród Ernő azonban elfogadta a provokálást és párbajozni fog. Minthogy tartalékos katonatiszt.

Polonyi Géza igazságügyminiszter segédei Bolgár Ferencz és Kass Ivor báró, minthogy Halmos volt polgármestert tegnap nem találták lakásán, ma újból felkeresték, megkérdezték, fenntartja-e igazságügyminiszter ellen tett kijelentését.

Halmos kijelentette állítását fenntartja és még ma megnevezi segédeit.

Kiadja: Becsek D. Fia könyvnyomdája

ERDÉLYI MÚZEUM

208 * 1908. SEPT. 24.

KÖNYVTÁRA.

Székely Kristály

„Kamilla“-forrás

A Kárpátok gyöngye!

Természetes ásvány-
gyógyborviz!

Főraktár Székelyudvarhelyt:
Gál János Utódánál.

Kapható még:

Gyarmathy Ákos, Haáb és
Heitz, Tamás Balázs, Bagó
Gyula, Szentpétery Gergely
kereskedésében — valamint
minden vendéglőben és ét-
teremben.

A Kárpátok gyöngye!

Szerves anyagoktól mentes!

Valódi ólomzárolt luczerna és heremag.
Erfurti vetemény- és virág-magvak.

Üzletáthelyezés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség
szíves tudomására hozni, hogy üzletemet
áthelyeztem az Alsó-piaczterre,
a szent Ferenczrendi barátok temploma
közeliében levő, újonnan épült

Frölichné-féle helyiségbe

hol egyszersmind nagyon szép raktárt
rendeztem be mindennemű fűszeráruk-
ban rizsek, kávék, tisztított petroleum,
porcellán, üveg, gyermekjáték, diszmu-
árak, függő, fali, és asztali lámpákban.

Aradi listekben stb. stb.

Mindig friss fűszerárak tisztán
kezelve.

Amidőn kérem a nagyérdemű közönség
szíves pártfogását, ígérem, hogy igye-
kezni fogok minden esetben igen tisz-
telt vevőimet a legjobban és legolcsób-
ban kiszolgálni. — Teljes tisztelettel

SZENTPÉTERY GERGELY

Védjegy: „Horgony“

A Liniment. Capsici comp.,

a Horgony-Pain-Expeller

pótléka

egy régióknak bizonyult háziszor, mely már több
mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek
bizonyult **köszvényénél, csúznál és meghűlések-
nél, bedörzsölés képpen használva.**
Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt
bevásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan
üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ véd-
jeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott do-
bozba van csomagolva. Ára üvegekben K — 80,
K 1.40 és K 2.— és úgyszólván minden gyógy-
szertárban kapható. — Főraktár: Török József
gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerháza az „Arany oroszlánhoz“,
Prágában.

Elisabethstrasse 5 neu.
Mindennapi szétküldés.

Gyári
raktár:

Oláh Ferencz és Társa vas-
kereskedése **Segesvár.**

Miért?

törekszik ma mindenki régi varrógépén
tuladni és helyette

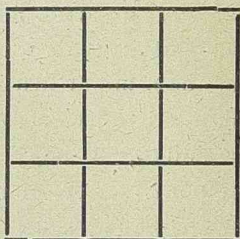
PFAFF-gépet beszerezni!

Mert a régi kellemetlenségek egész sorá-
tól szabadul meg egy eredeti **Pfaff-gép**
beszerzése által. A **Pfaff gépek** tudva-
levőleg családi használatra és ipari célokra,
valamint a divatos műhímzéshez is, mint
a jelenkor legjobb gépei vannak elismervé.

Azért a más gyártmányu gépeknél való összehasonlításnál
mindig figyelembe veendő a Pfaff-gépek által elért magas tö-
kéletesség pazar felszerelés, a szolid és czélszerű ujtások,
mely teljes biztosítékot nyújt a gépek kifogástalan és
értékes voltaért.

KONCZ ÁRMIN Sz.-udvarhelyt

nagy öl faja 8 köbméter
2-2 Mtr. 20 ctmt.
hosszu fából

Tiszta 8 köbméter

Ráadás még 0.8 köbméter

Lesz a 8-8 köbméter ára:

22 forint

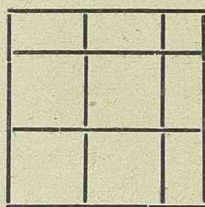
1 □ fa 2 rt. 50 kr.

Olcsóbb 20%-al.

Ugyanígy viszonzik a meter öl fa is az itteni hosszú
öl fához. Mivel a rövidebb fa tömörebben össze-
rakható, azért az állami, megyei, törvényszék stb
hivataloknál csak ilyeneket fogadnak el Ilyenek-
nek a megrendelését ajánlom

KONCZ ÁRMIN.

szokásos
1 nagy öl fa mérete
1 öl = 190 cmtr.
hosszu fából

Tiszta 6.8 köbméter

Üregekkel, vastag bekötések-
kel, feldugdosással elvész
0.8 □ marad 6 köbméter.

Ára 18 forint

1 □ fa jön 3 rt.

Drágább 20%-al.

Van szerencsénk ezennel tudatni, hogy
a brassói piacon, egyik üzleti helyiségünk-
ben a legújabb módszer szerint, motor-üzemre

Kávé nagy-pörköldét

rendeztünk be.

Miután utóbbi időben a pörkölt kávé
fogyasztása Erdélyben is emelkedett és a t.
közönség a pörkölt kávé fogyasztásával járó
takarékoságot és kellemeséget elismerte,
ezen új üzletággal való foglalkozásra hatá-
roztuk el magunkat. Nagy bevásárlások, a leg-
jelesebb fajták kiválasztásával és a leggon-
dosabb eljárás a pörkölésnél azon helyzetbe
juttattak, hogy mindenkor versenyképesek le-
hetünk, miért is nagybecsű pártfogását és
próbarendelményét kérjük. Innár azon hely-
zetben vagyunk, hogy naponta frissen pörkölt
kávét kifogástalan minőségben a legkülönfé-
lébb fajtákban és mérsékelt árak mellett
birunk kiszolgálni.

Árjegyzékkel és mintával szívesen szolgálunk
és kívánatra bérmentve megküldjük.

Kiváló tisztelettel

Hesshaimer J. L. és A.

fűszer- és gyarmatár-kereskedés

a „Fehér oroszlánhoz“ Brassóban

Alapított 1843.

Szakvélemények

az „Esterházy Cognac“-ról.

A magy. kir. műegyetem borászati labora-
toriuma által hivatalosan megejtett és általunk
tudomásul vett vizsgálatok alapján az

Esterházy cognacot

betegeinknél alkalmaztuk és azt sikeresen hasz-
nálva mint kitűnő minőségűt és a francia cog-
nacokkal vetekedőt legjobban ajánlhatjuk.

Dr. Tauffer Vilmos
egyetemi tanár.

Dr. Kétly Károly
egyetemi tanár.

Dr. Stiller Bertalan
egyetemi tanár.

Dr. Angyán Béla
egyetemi tanár.

Jr. Réczey Imre
egyetemi tanár.

Dr. Poór Imre
kir. tan., egy. tanár.

Dr. Pertik Ottó
egyetemi tanár.

Dr. Báron Jónás
egyetemi tanár.

Az **ESTERHAZY COGNAC** minden elő-
kelő fűszer- és csemegekereskedésben
kapható.

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testsúlyt, megszü-
niti a köhögést, váladékot, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, hurutok, számar- köhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéktelen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkor
„Roche“ eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

„Roche“

Kapható orvosi receptre a gyógyszerháza-
ban. — Ára üvegenként 4.— korona.